

צפוף יותר רחוק יותר

לעירייה, היינו אצלם בשיבה, הבטיחו לנו שיבדקו את העניין, אבל לא נראה לי שעושים משהו בנושא."

בעיה דומה קיימת גם בשיכון דן. אמיר גולדשטיין, יו"ר ועד השכונה: "שיכון דן עבר תהליך מאוד משמעותי של הצערה, והיום יש לנו מצוקה משמעותית בגני הילדים. הלחץ מורגש."

באיזה היקף מדובר?

"זה לא עניין של ילד אחד או שניים, אלא של עשרות. בכל השכונה יש ארבע כיתות גן בסך הכל, וילדים נרשמים לגנים בשכונות אחרות - הדר יוסף, רביבים וכדומה. אנו עובדים מול העירייה כדי להוסיף עוד גנים. בית הספר און עבר למבנה חדש בצהלה, והתפנה המבנה, ואנו מקווים שהעירייה תשפץ אותו ותהפוך אותו לגני ילדים כדי לתת פתרון לתושבים."

גולדשטיין משמש בנוסף כסגן יו"ר ועד ההורים המרכזי בבית הספר ישגב בשכונה. לדבריו, הצפיפות לא פוסחת גם על בית הספר. "הכיתות הנמוכות הן כיתות של כארבעים תלמידים, זה הרבה מעל למה שהיינו רוצים. אני מניח שבשנה הבאה זה לא יהיה יותר קל, כיוון שכבר יודעים שהכיתות יהיו מלאות עד מקסימום התקן."

נאות אפקה

בעיה דומה קיימת בשכונות נאות אפקה א' ונאות אפקה ב'. ברטה <

מחסור בכיתות גן ובכיתות בבתי הספר היסודיים, רישום לבתי ספר מרוחקים משכונת המגורים, וצפיפות - זו תמונת המצב שעולה בשכונות הצפון מתחקיר מגזין "צפון TLV".

לאורך השנים, שבהן התבגרה האוכ' לوسیיה בצפון העיר, נסגרו מוסדות לימוד, מרביתם גני ילדים. גם בבתי הספר היסודיים, שבעבר היו מלאים עד אפס מקום, נוצר מקום ומרחב עבור תלמידים חדשים. אלא שכיום, עם השינוי הדמוגרפי שחל בעיר ושהעירייה לא ציפתה לו, ושכמהלכו נכנסו משפחות צעירות רבות לשכונות עבר הירקון, נוצר שוב מחסור חמור בכיתות גן ובכיתות לימוד בבית הספר.

בימים אלה, כאשר ההתארגנות לפתיחת שנת הלימודים תשס"ט בעיצור מה, עומדת מערכת החינוך בפני אתגר לא פשוט. הורים נאלצים להתמודד עם צפיפות בכיתות ועם רישום ילדיהם לבתי ספר וגנים שאינם בשכונה.

צהלה ושיכון דן

כניסתן של משפחות צעירות לעיר משפיעה קודם כל ובעיקר על גני הילדים, והבעיה קיימת ביתר שאת בכמה שכונות. "יש מצוקה נוראית של מקום", אומר אליעזר יפה, יו"ר ועד שכונת צהלה. "ילדים שגרים בצהלה, מול הגן, נאלצים ללכת לגן ברמות צהלה. פנינו

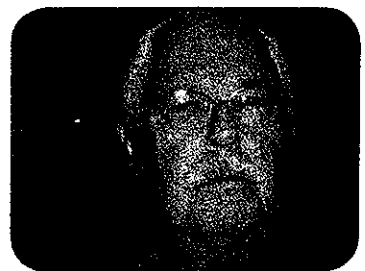
תחקיר "צפון TLV":
חושף: מחסור בכיתות גן ובכיתות יסודי בשכונות הצפון • מצד אחד - כיתות של ארבעים תלמידים, ומהצד האחר - בתי ספר מתרוקנים • ילדים נאלצים לנדוד למוסדות חינוך מחוץ לשכונתם • משרד החינוך: "אין מנוס מכך שההורים יאמצו בתי ספר סמוכים לשכונות החדשות" • העירייה: "אנחנו נמצאים בתהליך מואץ של בניית גני ילדים" מאת שחר בן-יפורת

ברטה שירן, נאות אפקה:
"בשנה שעברה היתה מצוקה וחוסר נעימות, כשהכניסו ילדים משכונת הדר יוסף לגן של נאות אפקה, והילדים מנאות אפקה נאלצו לנדוד לגנים מרוחקים יותר"

דרור לוטן, עיריית תל אביב:
"אי אפשר לבנות בתי ספר לפי פיקים. לא מדובר רק בחדרים, יש גם עניין של תקנים. אין בית ספר יסודי עם 700 או 900 ילדים"

אליעזר יפה, צהלה: "יש מצוקה נוראית של מקום. ילדים שגרים מול הגן בצהלה הולכים לגן ברמות צהלה. פנינו לעירייה, היינו אצלם, הבטיחו לנו שיבדקו, אבל לא נראה לי שנושאים משהו"

שירן, יו"ר הוועד: "גני הילדים מלאים, יש מחסור, אך אני מקווה שהפתרון בדרך. בשנה שעברה היתה מצוקה ואפילו חוסר נעימות, כשהכניסו ילדים משכונת הדר יוסף לגן של נאות אפקה, והילדים מנאות אפקה נאלצו לנדוד לגנים מרוחקים יותר. אנחנו לוחצים להקים עוד לפחות שתי כיתות גן. יש מגרש מיועד וכפי הנראה זה בביצוע".

אפקה

לעומת נאות אפקה, שיוון דן וצהלה, שכונת אפקה לא עברה תהליך משמרי עותי של הצערה. ילדי השכונה הולכים לגנים ולבתי ספר יסודיים בשכונות אחרות, אך הדבר יוצר קשיים חברתיים וסביבתיים, כפי שמסבירה הדס לוי, תושבת השכונה: "היו פעם גני ילדים באפקה, והעירייה סגרה אותם, בטענה שאין מספיק נרשמים. המבנים הושכרו לגנים פרטיים, והעירייה מרוויחה מזה. הבעיה היא שילדי אפקה מתפורים, ואין נקודת להם מפגש. אותו סיפור יש עם בתי הספר. העירייה חילקה את השכונה, כך שחלק מהילדים שר לחים לבית ספר בתל ברוך צפון, חלק לבית ספר ברמת אביב ג' ואחרים לבית הספר בנווה אביבים. הילדים לא נפגשים בשום מקום, הם לא מכירים את השכנים, וזה יוצר בעיה חברתית. זה גם מכניס לתוך השכונה כמויות אדירות של רכבים, שמסיעים את הילדים". באפקה מעולם לא היה קיים בית ספר יסודי ומבחינה זו, הקושי החברתי מלווה את הילדים מגיל הגן גם ביסודי. "אין לי פתרונות", אומרת לוי. "אנחנו שכונה קטנה, ולא יבנו פה בית ספר".

תל ברוך צפון

בשכונת תל ברוך צפון הרוחות גרשות. לדברי יצחק וגנר, חבר הוועד, בבית ספר נעמי שמר לומדים כיום 533 תלמידים, רובם בשכבות הצעירות. שכבת כיתה ה' היא השכבה הבוגרת של בית הספר, שבה פועלות שתי כיתות. בחדרי כיתות שאכלסו בעבר שלושים תלמידים נאלצים להצטופף אפילו ארבעים תלמידים, והצפיפות הפיזית קשה. ילדים בשורה הראשונה יכולים למצוא עצמם קרובים מאוד למורה וללוח. בשנת הלימודים הקרובת אמורים להצטרף לבית הספר עוד

140 ילדים בכיתות גן, שאמורים לעלות בשנה שלאחר מכן לכיתה א' באותו המבנה, דבר שאינו אפשרי כרגע. ועד השכונה נמצא בקשר שוטף עם העירייה, אבל התושבים מודאגים. "אולם הספורט החדש והכיתות הייעודיות יקלו על המצב", אומר וגנר, "אלא שבנייתו טרם החלה, וספק אם הדבר יקרה לפני 2009. העירייה בונה עוד כיתות גן בפנימייה, ובשלב תכנון מתקדם נמצאת בנייה של שתי כיתות גן נוספות ברחוב מרידור. זה עשוי לפתור חלקית את הבעיה, אם כי לא ידוע מה יהיה מספר הילדים בשנים הבאות. העירייה חושבת שזה פיק נקודתי ולכן הם לא רוצים לעשות מהפכת עולם, אלא לתת פתרונות נקודתיים". חלק מההורים בשכונה התבשרו כי ייתכן וילדיהם לא יוכלו להירשם לכיתה א' בבית הספר נעמי שמר, אלא באלחריזי. וגנר מאשר: "כרגע נראה שחלק מילדי השכונה יאלצו לעבור לבתי ספר אחרים, וזאת פעולה שההורים מתנגדים לה בתוקף".

נווה אביבים

לדברי יו"ר ועד שכונת נווה אביבים, בני הלמן, אין בשכונה הוותיקה בעיה חריפה אך הוא מביע דאגה, בשל העובדה שבית הספר שפעל ברחוב יהודה הנשיא הפך לבית ספר לחינוך מיוחד, וכך הולכים היום תלמידי נווה אביבים לבית הספר ארזים בלבד. "בשנים האחרונות בהחלט נכנסו לשכונה משפחות צעירות, דבר שעשוי בהמשך ליצור לחץ על בית הספר היסודי, כפי שקורה בשכונות אחרות", אומר הלמן.

התיכונים - לחץ על אליאנס

ההרשמה לבתי הספר התיכוניים ב-12 השנים האחרונות פתוחה, כך שכל הנרשמים יכולים לבקש ללמוד בכל תיכון שהוא. קליה צור, תושבת רמת אביב ג' וחברה בוועד השכונה, היא בין המתנגדות לתוכנית הבחירה. "מאז שינוי המדיניות הופעל לחץ מאסיבי על הרישום לאליאנס, וזה יוצר אווירה מאוד מתוחה ומאוד לא נעימה, סוג של תחרות מי יצליח להתקבל לאליאנס, ומי ייפול חס וחלילה בבחירה השנייה שלו".

לאן זה מוביל?

<

קליה צור, רמת אביב ג': "זה מגיע למצב שמשתמשים ברופאים ובפסיכולוגים כדי להוציא אישורים על דברים שלא היו ולא נבראו. עושים מהמשפחה מתפוררת, ושיקרה אסון גם לילד וגם להורה אם הילד לא ילך דווקא לאליאנס"

"זו דיילמת הדילמות. כי מעבר לבעיה התכנונית זו בעיה ערכית. כשהחליטו לעשות זאת, טענו שהתחרות תעלה את רמת בתי הספר. הרמה אכן עלתה בשנים האחרונות, אבל קשה להגיד אם זה בגלל השיטה או מסיבות אחרות."

תכנון מול מציאות

"תכנון מוסדות החינוך על ידי מינהל החינוך מתבסס על תוכניות הבינוי והפיתוח של העיר", מתאר נטע את השיטה: "התוכניות נעשות על ידי המינהל לתכנון ארוך טווח ומנהל ההנדסה של העיר, כולל סוג האוכלוסייה ומספר הילדים בממוצע, מתכנן מינהל החינוך את בתי הספר, הכיתות וגני הילדים". אז איך אתה מסביר את חוסר ההיעדרות והמצוקה הנוכחית?

ועלה כוחו של אליאנס, ולא בהכרח משיקולים פדגוגיים. זה קצת עניין של אופנה וסגנון."

אחת ההשלכות של מדיניות זו היא קושי עצם בתכנון העירוני. אודי נטע, ששימש ראש מינהל החינוך של העירייה וסגנו של רון חולדאי בקדנציה הראשונה, והיום מנהל חברת השקעות, מסביר: "בשנה נתונה, אי אפשר לדעת כמה תלמידים יבחרו ללכת לבית ספר זה או אחר. בתיכון אחד נערכו לפתוח עשר כיתות ז', ושנה אחר כך נפתחו רק חמש כיתות, ונשארו כיתות ריקות; בו בזמן, רוב התלמידים נרשמו במפתיע לבית ספר אחר, ונוצר מחסור. הבחירה נעשית באמצע השנה ואתה לא יכול להתחיל שיפוצים בומן כל כך קצר. זה יוצר תסכול אצל ההורים ואצל הילדים."

אז למה להמשיך בשיטה הזאת?

"הרצון העז להיבחר לאליאנס מעיד ביר חלק מהאנשים על דעתם: כשהם מקבלים את התשובות - ויש פה ושם ילדים שמתקבלים למקומות אחרים - הם מגישים ערעור ולא בוחרים בשום דרך להוכיח עד כמה הילד חייב להיות דווקא באליאנס, בחברת החברים הכי טובים שלו. זה מגיע למצבים שמשתמשים ברופאים או בפסיכולוגים כדי להוציא אישורים על דברים שלא היו ולא נבראו. עושים מהמשפחה מתפוררת, ושיקרה אסון גם לילד וגם להורה אם הילד לא ילך דווקא לאליאנס."

ומי שבוחר לערער בשקט?

"אני מכירה אנשים שנלחמו בדרך ישרה, ואמרו את האמת, ולרוע מזלם לא הצליחו. אני רואה את התלוקה המשמעותית הזאת בין הגימנסיה לאליאנס, כאילו ירד כותה של הגימנסיה

"בקדנציה הראשונה של חולדאי תוכניות הבינוי והפיתוח לא צפו מגמה של ירידת הגיל הממוצע וכניסת משפחות צעירות על חשבון המבוגרים לעיר. ואכן, בשנתיים הראשונות זה אפילו החמיר - הארכלוסייה הצעיר וה בעיר הלכה והצטמצמה. אחר כך, כשהמצב הכלכלי השתפר, תל אביב פרח והתפתחה מהמכון בחינות, ונוצר גל של ביקוש לבוא לגור בתל אביב. זה בהחלט היה שונה מהתכנון, ובכמה שכונות נוצר מחסור חמור מאוד בכי תות גן בעיקר, ואחר כך בבתי ספר."

אז איך פעלתם כשהמחסור התגלה?

"התחלנו לשפץ גנים ישנים, שרבים מהם כבר שימשו כמחסנים לשעת חירום או מחסנים של מינהל החינוך או אוכלסו על ידי יחידות עירוניות שונות. גייסנו הרבה משאבים מתוך העירייה והרבה תרומות כדי לשפץ ולהרחיב מבנים קיימים. זה הספיק בחלק מה מקומות."

מה בנוגע לבתי הספר?

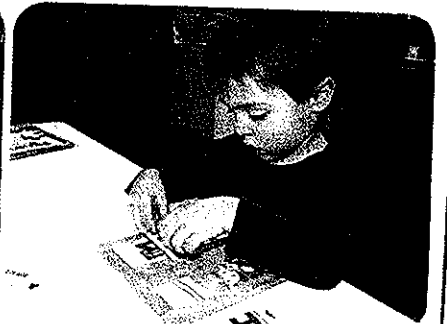
"צריך להגדיל כל הזמן את בתי הספר. מבנה שלפני עשור היה מתאים למספר מסוים של תלמידים היום לא מתאים כי יש כיתות ייעודיות, כמו

חוק, העירייה פותחת גנים לילדים מגיל שלוש ומרחיבה בתי ספר קיימים כדי לתת מענה לצורכי התושבים."

עולה תמונה של מחסור וצפיפות בכל השכונות. מה הפתרונות שלכם?

"העירייה תפתח השנה שמונה כי תות גן חדשות ובשנת הלימודים הבאה יפתחו ארבע נוספות. כהכנה לשנים הבאות כבר אותרו מגרשים המיועדים למבני ציבור שבהם אפשר יהיה להקים כיתות גן נוספות במקרה הצורך. בית ספר נעמי שמר בתל ברוך צפון יקלוט שלוש כיתות בשכבה, ובית ספר רמת החייל יורחב בשש כיתות אם נוספות. "בצהלה נפתחה כיתת גן חדשה בר" חוב אבישי. מטבע הדברים, העירייה מתייחסת למרחב היותר גדול ובתמור נה הכוללת יש איוונים של לחצים על ידי העברות. סביר להניח שיהיו ילדים בתוך מתחם צהלה רבתי שיעברו מש" כונה לשכונה."

"בשיכון דן אין בעיה ויש פתרון לכל הילדים. אנו מכשירים שתי כיתות גן חדשות ברחוב בנימין מטודלה. מבנה און הישן יוסיף לשמש בחלקו את גני הילדים הרגילים ובחלקו את החינוך המיוחד."

כיתות מחשבים וכיתות אמנות, שאי אפשר לספור אותן ככיתה רגילה."

תגובות

דרור לוטן, סגן מנהל מינהל החינוך בעיריית תל אביב, מסר תגובה מפורטת: "כיום אנחנו נמצאים בתהליך מואץ של בניית גני ילדים במרכז ובצפון תל אביב. העירייה נערכת לקליטת תלמידי דים במערכת החינוך הן בטווח הקצר, על פי תחזית לחמש השנים הבאות, והן בטווח הארוך, על פי תחזית לשנת 2020 ואילך. על אף שאין זה מחובתה על פי

החובה וגם לטרום טרום חובה, אבל כרגע ההורים שבעי רצון ואין סיבה לפרק את הסידור עם הגנים הפרטיים. אם נגיע למסקנה שאין פתרון מתאים לילדי השכונה שהם בגילאי גן חובה, ניקח את המבנה ונתאים אותו."

"בנושא תל ברוך צפון, חשוב לה" בהיר שאי אפשר לבנות בתי ספר לפי פיקים. לא מדובר רק בחדרים, יש גם עניין של תקנים. אין בית ספר יסודי עם 700 או 900 ילדים. גם לגודל יש גבול וזאת בעיה אזורית שקשורה למשרד החינוך. יש מספר תקנים למורים, מז' כירה, שרת וכל המערך שמסביב. מנהל לת מינהל החינוך, דפנה לב, נפגשה עם התושבים והבהירה להם שלמרות ההרחבה, בית הספר יגיע לרמה של שלוש כיתות בלבד ברמת גיל."

"בבית ספר נעמי שמר עתיד להיבנות אולם ספורט חדש שמסביב בו יהיו חללים נוספים לשימוש בית הספר. אם לא יהיה בבית הספר מקום לכל התלמידים, על פי התקן של משרד החינוך, העירייה תמצא פתרונות זמניים באזור צפון תל אביב."

לגבי תוכנית בחזירת התיכונים, נמסר מעיריית תל אביב: "מסקר שביעות רצון שערכה העירייה לאחרונה עולה כי 90 אחוז מהמשתתפים שבעי רצון מהתוכנית וממתכונתה. נתון זה אינו מפתיע, שכן 98 אחוז מתלמידי כיתה ו' מקבלים את התיכון שבו בחרו."

בנושא הצפיפות נמסר: "משרד החינוך קובע את התקן למספר הילדים בכל גן וכיתה, והעירייה עומדת בתקנים אלה, לכן כל טענה בעניין צפיפות יתר יש להפנות למשרד החינוך."

אבי קצובר, דובר מחוז תל אביב במשרד החינוך מסר: "למרות ההיערכות המוקדמת לגידול במספר התלמידים ובניית בתי ספר בשכונות החדשות בצפון תל אביב, עדיין חסר מקום. לפיכך, נערך משרד החינוך לבניית בתי ספר נוספים בשכונות החדשות בטווח הארוך, ולעזרה לעירייה בהרחבת בתי הספר הקיימים."

"בטווח הקצר אין מנוס מכך שההורים יאמצו בתי ספר סמוכים לשכונות החדשות, כמו בית ספר שרת הגובל בשכונת צהלה או בית ספר אל-חריץ, שבהם אפשר לאכלס עוד עשרות תלמידים ללא כל צפיפות." ●